

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

นับตั้งแต่ประเทศต่าง ๆ หันมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวอย่างแพร่หลาย ทำให้ค่าของเงินในระบบการเงินระหว่างประเทศมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวัดค่าอัตราแลกเปลี่ยนของไทย ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเงินของโลก ซึ่งจะมีผลต่อความสามารถในการแข่งขันทางด้านการค้ากับต่างประเทศ ในอดีตที่ผ่านมา โดยส่วนรวมแล้วภาวะดังกล่าวของประเทศไทย ค่อนข้างจะเสียเปรียบเกือบตลอด ประกอบกับการเป็นประเทศเปิดความต้องการที่จะเร่งรัดพัฒนาประเทศให้เจริญดังอารยประเทศมีมาก จึงผลักดันให้มีการนำเข้าสินค้าและปัจจัยการผลิตเข้ามามาก การค้ากับต่างประเทศจึงขาดดุลเป็นเงาตามตัว ในขณะที่อัตราแลกเปลี่ยนของระบบการเงินระหว่างประเทศก็เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะช่วยลดภาวะปัญหาดังกล่าวได้ จากการศึกษาถึงโครงสร้างอัตราแลกเปลี่ยน พบว่า การเลือกใช้ค่าถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อนำมาคำนวณหาดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงนั้น ค่าที่คำนวณได้จะมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งค่าเงินดังกล่าวก็จะไปกำหนดความสามารถในการแข่งขันทางด้านการค้ากับต่างประเทศอีกทอดหนึ่ง ดังนั้น วิทยานิพนธ์เล่มนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลการถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีต่าง ๆ ที่มีต่อเป้าหมายดุลการค้าของไทย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการประกอบการพิจารณาวางนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน

ในบทแรก ๆ ของวิทยานิพนธ์ ได้กล่าวถึงการวิวัฒนาการระบบการเงินของโลกและวิวัฒนาการระบบอัตราแลกเปลี่ยนของไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาพอสังเขป จากนั้นก็จะอธิบายถึงแนวคิดตลอดจนทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนที่มีผู้ศึกษามาแล้ว และดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง ทั้งนี้ได้คำนวณหาดัชนีค่าเงินบาทและดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง ซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของดัชนีต่าง ๆ จะสอดคล้องกันอยู่สองกลุ่มคือ กลุ่มดัชนีที่ถ่วงด้วยมูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้าและมูลค่าการค้ารวมกับกลุ่มดัชนีที่ถ่วงด้วยความยืดหยุ่นทางการค้าและการถ่วงด้วยตะกร้าเงิน ผลจากการคำนวณปรากฏว่า ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริง ปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงจะมีอยู่สองส่วนที่สอดคล้อง

กัน คือ การถ่วงด้วยมูลค่าส่งออก มูลค่าการนำเข้าและมูลค่าการค้ารวม ในขณะที่การถ่วงด้วยความยืดหยุ่นทางการค้าเปลี่ยนไปใกล้เคียงกับการถ่วงด้วยตะกร้าเงิน เมื่อพิจารณาถึงค่าถ่วงน้ำหนักที่ใช้เป็นตัวแทนในการอธิบายได้ก็คือ การถ่วงด้วยมูลค่าการค้ารวมและการถ่วงด้วยตะกร้าเงิน การเปลี่ยนแปลงของตัวแทนส่วนแรกอยู่ระหว่างการถ่วงด้วยการส่งออกและการนำเข้า ซึ่งเป็นตัวแทนที่เหมาะสม ส่วนการเลือกถ่วงด้วยตะกร้าเงินในส่วนที่สองเพราะว่าเป็นค่าเงินที่มีค่าต่ำกว่าการถ่วงด้วยความยืดหยุ่นทางการค้าและมีค่าอยู่ใกล้กับปฏิฐานตามหลักการ PPP อย่างไรก็ตาม การพิจารณาในส่วนนี้ก็เพื่อต้องการให้ทราบแนวโน้มของดัชนีค่าเงินที่แท้จริงเท่านั้น

ในการศึกษาต้องการวิเคราะห์ผลของการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทที่แท้จริง ที่คำนวณได้จากการถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีต่าง ๆ ต่อเป้าหมายดุลการค้า โดยศึกษาแยกออกเป็น 4 กรณีตามวิธีการถ่วงน้ำหนัก เพื่อดูว่าการเปลี่ยนแปลงค่าเงินจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรทางการค้าอย่างไรบ้าง ผลปรากฏว่าการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทที่แท้จริงมีนัยสำคัญทางสถิติ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงในสมการส่งออกและนำเข้าได้เป็นอย่างดี ยกเว้นในสมการนำเข้าจากการถ่วงด้วยความยืดหยุ่นทางการค้าเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า ไม่มีนัยสำคัญ ส่วนตัวแปรอธิบายระดับรายได้ของไทยและต่างประเทศซึ่งใช้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติเป็นตัวแทนพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติทุกตัว แม้ว่าเครื่องหมายบางสมการของระดับรายได้ต่างประเทศจะไม่ตรงตามทฤษฎีก็ตาม แต่แสดงให้เห็นว่าจากการใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ตัวเลขส่วนใหญ่แล้วยังเป็นข้อมูลของประเทศขนาดเล็กอยู่ ตลาดการส่งออกของไทยมีสัดส่วนไม่มาก ซึ่งจะเกิดขึ้นกับการถ่วงด้วยการส่งออก การค้ารวมและความยืดหยุ่นทางการค้าเท่านั้น ในขณะที่การถ่วงด้วยตะกร้าเงินมีเครื่องหมายตรงตามที่คาดไว้ เพราะว่าการถ่วงด้วยวิธีนี้นำเอาระดับราคาในประเทศ และต่างประเทศมาปรับอัตราแลกเปลี่ยนให้อยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันทางด้านการค้าได้ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงไปของระดับรายได้ต่างประเทศซึ่งจะสอดคล้องกับระดับราคาของประเทศนั้น ๆ ทำให้ระดับรายได้ต่างประเทศถ่วงด้วยตะกร้าเงินสามารถอธิบายสมการส่งออกได้เป็นอย่างดี

จากการพิจารณาโดยเฉพาะดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงดุลการค้า จะดูจากค่าความยืดหยุ่นของดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงในสมการส่งออก และนำเข้าแล้วนำไปแทนค่าในสมการดุลการค้า จะได้ดุลการค้าที่เปลี่ยนแปลงไปตามค่าความยืดหยุ่นต่าง ๆ ของดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงจากค่าถ่วงน้ำหนักทั้ง 4 วิธี ผลปรากฏดังนี้

- การถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการส่งออก-นำเข้า ทำให้ดุลการค้าของไทยดีขึ้นและมีค่าอยู่ระหว่างค่าสูงสุดกับค่าต่ำสุดของดุลการค้าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ก็ยังอยู่ในระดับ

ที่ขาดดุล

- การถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการค้ำรวม (การส่งออกบวกการนำเข้า) ปรากฏว่าดุลการค้าอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพกับปีฐานตั้งแต่ปี 2516 - 2527 ส่วนหลังจากนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้านี

- การถ่วงน้ำหนักด้วยความยืดหยุ่นทางการค้า ดุลการค้าที่คำนวณได้จะมีค่าเกินดุลมาตลอดตั้งแต่ปีฐานและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาตลอด อย่างไรก็ตาม จากการประมาณค่าสมการนำเข้า ค่าสัมประสิทธิ์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าค่าเงินบาทที่แท้จริงที่คำนวณได้จากการถ่วงด้วยวิธีนี้ไม่สามารถอธิบายการนำเข้าของไทยได้ ดังนั้นเมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์มาใช้จะทำให้ดุลการค้าเกิดผิดพลาดไปจากค่าที่ควรจะเป็นอย่างมาก

- การถ่วงด้วยตะกร้าเงิน เป็นการถ่วงน้ำหนักที่เอาราคาในประเทศและต่างประเทศมาปรับอัตราแลกเปลี่ยนให้สามารถแข่งขันในตลาดการค้าต่างประเทศได้ ดุลการค้าที่คำนวณได้มีมูลค่าใกล้เคียงกับการถ่วงด้วยมูลค่าการค้ำรวมมาโดยตลอด แต่หลังจากปี 2527 รัฐบาลได้ประกาศลดค่าเงินและเปลี่ยนมาใช้ระบบตะกร้าเงิน ทำให้ดุลการค้าเคลื่อนไหวอยู่ในระดับที่ดีกว่าดุลการค้าจากการถ่วงด้วยมูลค่าการค้ำรวม และเมื่อนำเอาความไม่แน่นอนของราคามากำหนดค่าถ่วงน้ำหนักทำให้การขาดดุลมีมูลค่าที่น้อยกว่า ในขณะที่เกินดุลก็มีมูลค่ามากกว่า เหตุผลที่ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงทั้งสองกรณีเปลี่ยนแปลงใกล้เคียงกัน อาจจะเป็นค่าถ่วงน้ำหนักที่เอาทั้งมูลค่าส่งออก-นำเข้ามารวมด้วยกัน ซึ่งมูลค่าดังกล่าวได้สะท้อนระดับราคาในช่วงเวลานั้น ๆ

จึงพอสรุปได้ว่า ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงถ่วงน้ำหนักด้วยตะกร้าเงิน น่าจะเป็นตัวแทนที่ดีที่สุด รองลงมาได้แก่ ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงถ่วงน้ำหนักด้วยมูลค่าการค้ำรวม ซึ่งทั้งสองกรณีทำให้การเปลี่ยนแปลงของดุลการค้าค่อนข้างมีเสถียรภาพ อย่างไรก็ตาม การถ่วงน้ำหนักดัชนีค่าเงินดังกล่าวเป็นการคำนวณค่าถ่วงน้ำหนักที่ได้นำเอามูลค่าทางการค้า และการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาทั้งของประเทศไทยและประเทศคู่ค้า ซึ่งเป็นเพียงวิธีการหนึ่งที่ยอมรับได้และเป็นการเปลี่ยนแปลงเฉพาะค่าเงินกับเป้าหมายทางดุลการค้าเท่านั้น การตีความหมายค่าเงินที่สมบูรณ์ต้องรวมเอาปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาประกอบด้วย เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ผลจากการเปลี่ยนแปลงดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงถ่วงน้ำหนักด้วยตะกร้าเงินและมูลค่าการค้ำรวม ทำให้ดุลการค้าเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมีเสถียรภาพกับระดับ

ที่สมดุล จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษาปรากฏว่า ดุลการค้าจะดีขึ้นได้ ถ้าเลือกใช้ค่าถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสม ในขณะที่ปัจจุบันเป้าหมายทางเศรษฐกิจไม่ได้มีเฉพาะดุลการค้าอย่างเดียว เช่น ต้องการให้มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ขาดแคลนเงินทุนและปัจจัยการผลิตจึงทำให้มีการนำเข้ามากขึ้น อัตราแลกเปลี่ยนจึงต้องมีการควบคุมตามปริมาณการเคลื่อนย้ายเงินทุน และภาวะอุปสงค์อุปทานของเงินตราต่างประเทศในแต่ละวัน ดังนั้นการที่จะแก้ไขปัญหาดุลการค้าให้ลดลงจะต้องถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนด้วยตะกร้าเงินหรือมูลค่าการค้ารวม

2. ดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงถ่วงด้วยตะกร้าเงิน เป็นการนำเอาความไม่แน่นอนของราคาประเทศคู่ค้ามาปรับค่าถ่วงน้ำหนักให้เหมาะสมอยู่ตลอดเวลา และไม่มีผลล่าช้าของข้อมูลระดับราคา แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแข่งขันกับตลาดต่างประเทศได้ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมการค้าด้วยมาตรการที่ถูกต้องโดยให้อัตราแลกเปลี่ยนอยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง

ประเด็นสำคัญที่ควรจะทำการศึกษาเพิ่มเติมคือ

1. การศึกษาการถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนต่อเป้าหมายดุลการค้านั้น ได้ศึกษาในภาพรวมไม่ได้แยกสินค้าออกเป็นหมวดหมู่หรือรายชนิด ดังนั้นการศึกษาต่อไปควรนำค่าถ่วงน้ำหนักอัตราแลกเปลี่ยนด้วยวิธีต่าง ๆ ว่ามีผลต่อการส่งออก-นำเข้าสินค้าที่สำคัญอย่างไรบ้าง

2. ให้ดูอิทธิพลการถ่วงน้ำหนักด้วยวิธีต่าง ๆ ว่ามีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ อย่างไร เช่น ระดับราคา รายได้ การลงทุนและการกักขังเงินระหว่างประเทศ

3. หาดัชนีค่าเงินบาทที่แท้จริงถ่วงด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น การถ่วงด้วยการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ เป็นต้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย